

УДК 061.3:[330.3+502+504]

О.А. РОМАНОВСЬКИЙ, помічник директора Інституту проблем природокористування та екології НАН України, м. Дніпропетровськ, Україна

НАУКОВІ КОНФЕРЕНЦІЇ ЯК ОДИН ІЗ ЕФЕКТИВНИХ ЗАСОБІВ ПРАКТИЧНОГО ВИКОРИСТАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ ДОСЛІДЖЕНЬ

В статті йдеться мова про місце і значення наукових конференцій в умовах створення і функціонування першої в Україні академічної установи з проблем сталого розвитку, екомоніторингу, раціонального природокористування, збереження і відновлення довкілля. Наводяться приклади успішного вирішення деяких інноваційних задач колективами вчених, що приймали активну участь в обговоренні і вирішенні питань, які виникали в ході регулярно проводимих конференцій інституту.

Ключові слова: наукова конференція, сталий розвиток, екомоніторинг, довкілля, рекультивация.

Наукові конференції завжди були місцем активного обговорення будь-яких актуальних питань життя і буття людини. Їх значення для прогресу людства неоціненні. Кожна структура по своєму використовує можливості цього демократичного способу обговорення і вирішення поставлених завдань.

З перших кроків інститут важливе значення приділяв пропаганді нової парадигми розвитку людства, бо на той час навіть багато науковців вважали за неможливе досягти її цілей. У зв'язку з цим були розпочаті контакти з громадськими організаціями, приділено увагу публікації отриманих результатів та винесенню їх на обговорення науково-практичних конференцій. Дуже приємно констатувати, що у багатьох вищих навчальних закладах країни визнають величезний вплив конференцій і робіт інституту на розбудову навчальних програм кафедр екології, підвищення екологічних знань студентів.

Слід додати, що інститут став першою академічною науковою установою в незалежній Україні. Іншою важливою особливістю була спрямованість діяльності інституту на вирішення складних екологічних проблем України і найпотужнішого в промисловому значенні та найбільш техногенно навантаженого Придніпровського регіону.

Головними напрямками наукових досліджень інституту з перших днів стали:

- розробка та обґрунтування методології вибору стратегії сталого розвитку техногенно навантажених регіонів;

- розробка наукових основ регіональної системи екологічного моніторингу;

- оцінка та прогноз екологічних наслідків застосування технологій та схем розміщення гірничопромислового виробництва.

За короткий період науковці інституту досягли вагомих результатів з фундаментальних досліджень, котрі отримали високе визнання в країні.

Перш за все, це стосується розробки методології вибору стратегії сталого розвитку регіонів. Свої напрацювання з означеної теми інститут почав ще до Конференції ООН з навколишнього середовища і розвитку (Ріо-92), яка ухвалила «Порядок денний на XXI століття». А вже у 1996 р. була підготовлена і видана перша в Україні двохтомна монографія «Методические подходы к выбору стратегии устойчивого развития территории» [1]. У той же рік інститут звітував на засіданні Президії НАН України з питання «Про розробку стратегії раціонального використання природних ресурсів і сталого еколого-економічного розвитку промислових регіонів», де отримав схвальну оцінку.

Продовжуючи дослідження теми, інститут вперше в країні розробив і обґрунтував показники оцінки сталого розвитку. Про отримані результати інститут доповів на Президії НАН України з питання «Про наукові основи підходів щодо обґрунтування показників сталого розвитку різних ландшафтних кліматичних регіонів України» (1998 р.). Деяко пізніше була опублікована монографія «Методичні підходи до вибору та обґрунтування критеріїв і показників

сталого розвитку різних ландшафтних регіонів України» [2].

Закладені у монографії підходи щодо критеріїв і показників сталого розвитку на сьогодні не мають альтернативи і у повному обсязі використовуються у матеріалах НАН України з цієї проблеми. Вони закладені у проект Концепції переходу України до сталого розвитку, підготовленого за участю інституту і направленою Президією НАН України до Верховної Ради, Кабінету Міністрів України у 2007 р. На жаль, цей важливий документ дотепер ще не прийнято.

Стосовно другого напрямку досліджень – екомоніторингу вже в перші роки роботи інституту була обґрунтована і розроблена регіональна система комплексного екомоніторингу, яка у той час Мінприроди України була визнана базовою в системі національного екомоніторингу країни. На її основі інститутом створені і почали працювати Дніпропетровська обласна (СЕМ «Придніпров'я») і міська (м. Дніпропетровськ) системи екомоніторингу. На їх основі за власною оригінальною методикою були розроблені і видані Екологічні карти області і м. Дніпропетровська. Пізніше були підготовлені проекти комплексних систем екомоніторингу для міст Дніпродзержинськ, Жовті Води.

В цей період розробляються основи високоефективних екоорієнтованих технологій видобутку корисних копалин відкритим способом з внутрішнім відвалоутворенням, які не мають аналогів у світі [3]. Авторський колектив на чолі з директором інституту Шапарем А.Г. за їх розробку і впровадження на кар'єрах України відзначений Державною премією України в галузі науки і техніки 1999 р.

Такі лише деякі результати багатогранної творчої наукової роботи фахівців за перші роки існування інституту.

Набувши певного досвіду і результативності у проведенні досліджень з нових для незалежної держави наукових дисциплін (сталий розвиток, екомоніторинг, раціональне природокористування) і вважаючи за необхідне ділитися своїми науковими напрацюваннями з заінтересованими структурами, інститут у 1998 р. засновує збірник наукових праць «Екологія і природокористування» (свідоцтво КВ № 3497 від 29 вересня 1998 р.).

З перших випусків збірник отримав високе визнання вчених, спеціалістів, виробників своєю інноваційною спрямованістю, підбором тематики, новизною і оригінальністю наукових публікацій.

Визначальними для збірника стали рубрики: проблеми сталого розвитку, раціональне природокористування, екомоніторинг, техногенна та екологічна безпека. Потім до них додалися: функціонування великих геотехнокоосистем, ресурсозберігаючі технології, поводження з відходами, гуманітарні проблеми та громадська думка.

Збірник №1 (1998 р.) був повністю присвячений матеріалам регіональної науково-практичної конференції «Безпека життєдіяльності населення, проблеми та шляхи їх розв'язання», що відбулася у м. Дніпропетровську [4].

Це стало знаковою подією як для збірника, так і для майбутніх конференцій. Збірник дав своєрідний старт проведенню конференцій в інституті. А оргкомітет конференції визнав за необхідне, поряд з публікацією тез доповідей, найбільш значущі доповіді її учасників публікувати у повному обсязі у чергових випусках збірника. Таким чином, редколегія збірника здобула можливість суттєво розширити коло авторів наукових матеріалів, оскільки усі конференції інституту мали статус міжнародних.

Привабливості збірнику додало оздоблення його головної обкладинки оригінальними витинанками з української тематики дніпропетровського художника А.Т. Пушкарьова, зміст яких символізує відношення і ставлення українців до рідної природи. Стиль обкладинки залишається постійним, а тема змінюється у кожному номері. Як свідчать відгуки читачів, їх приваблює не тільки тематика і інноваційний зміст публікацій, але і оригінальність зовнішнього вигляду збірника.

Повертаючись до першої конференції, слід зазначити її організаторів: Дніпропетровська обласна державна адміністрація, Дніпропетровські державний університет, медична академія, громадські організації. Участь представників органів влади у конференціях інституту були наочним прикладом заінтересованого відношення їх до наукових проблем, що давало можливість більш ефективно втілювати рекомендації у практичну площину.

Вже на цій конференції увагу було зосереджено на взаємодії людини і середовища, охорони довкілля і забезпечення безпеки населення, сталого розвитку територій. Учасники працювали за такими напрямками: загальні проблеми безпечної життєдіяльності населення; соціально-економічні проблеми безпеки; природне середовище і техногенно-екологічна безпека; безпека людини у виробничому середовищі і побуті, охорона здоров'я і праці.

В рекомендаціях конференції окремим пунктом була визначена необхідність створення методології вибору стратегії сталого соціально-еколого-економічного розвитку Придніпровського регіону, враховуючи, у тому числі: встановлення показників сталого розвитку і шляхи їх досягнення при різних варіантах господарської діяльності, оцінку ресурсного потенціалу області з позицій конкурентоспроможності і екологічних наслідків їх використання.

Оцінивши досвід проведення вищезначеної конференції, вчена рада інституту розробила нову схему і спрямованість таких заходів. Зокрема, з 2001 р. започатковано підготовку і періодичне проведення інститутом двох міжнародних наукових конференцій: у непарні роки – науково-практичної «Проблеми природокористування, сталого розвитку та техногенної безпеки регіонів»; у парні роки – молодіжної наукової «Довкілля-XXI».

Окремим заходом до Дня довкілля в Україні (квітень) проводяться конференції, «круглі столи», семінари. Подібні заходи в останні роки присвячуються також Фестивалю науки, започаткованому НАН України.

Перша міжнародна науково-практична конференція «Проблеми природокористування, сталого розвитку та техногенної безпеки регіонів» відбулася 24-27 жовтня 2001 р., у переддень 10-ї річниці від дня створення інституту. Організаторами конференції виступили Національна академія наук України, Комітет Верховної Ради з екологічної політики, природокористування та ліквідації наслідків Чорнобильської катастрофи, Дніпропетровська обласна державна адміністрація, Всеукраїнський журнал «Технополіс» [5].

На конференцію було заявлено 146 доповідей фахівців із 8 країн світу: Білорусі, Іспанії, Молдови, Нідерландів, Польщі, Росії,

Узбекистану, України. В конференції прийняли участь і виступили голова Комітету Верховної Ради з екологічної політики Самойленко Ю.І., академіки НАН України Булат А.Ф., Пилипенко В.В., чл.-кор. НАН України Травлеєв А.П., головний редактор Всеукраїнського журналу «Технополіс» Спірін В.Ф., представники Білорусі, Росії, Узбекистану, інші.

Крім пленарних засідань, працювали 6 секцій з проблем природокористування, екомоніторингу, новітніх гірничих технологій, техногенної і екологічної безпеки; «круглі столи» з екологізації промислового виробництва, екологічної освіти, роботи екологічних громадських організацій.

В прийнятому Рішенні конференція зверталась до органів влади, НАН України з пропозиціями стосовно розробки й прийняття «Концепції сталого розвитку» як базового закону, створення системи екомоніторингу, обговорення цих питань в Міжнародній асоціації академій наук країн СНД, інші.

Було прийняте рішення проводити таку конференцію на базі інституту раз у два роки, що свідчило про певну позитивну оцінку її наукового та організаційного рівня.

Друга подібна конференція підтвердила заінтересованість наукової спільноти в обговоренні питань безпечної життєдіяльності людини в умовах неконтрольованого техногенного наступу на природне середовище. На конференцію надійшло 226 доповідей із 11 країн світу: Білорусі, Великобританії, Грузії, Казахстану, Нідерландів, Норвегії, Росії, Сирії, Узбекистану, України, Японії [6].

В конференції прийняли участь і виступили аташе Посольства Держави Ізраїль в Україні Аріель Датель, голова Української асоціації «Зелений світ» Самойленко Ю.І., Координатор програми ООН зі сталого розвитку в Україні Кирильчук І.Г., Генеральний директор Міжнародного центру екосталого розвитку, техногенної безпеки і нових технологій «Екостар» Синюков Ю.М., академіки НАН України Булат А.Ф., Пилипенко В.В., Голубець М.А., академік Російської академії наук Страхов В.М., інші.

На конференції, крім пленарних засідань, працювали 5 секцій:

- збереження навколишнього середовища та сталий розвиток;
- природно-ресурсний потенціал територій, засоби його забезпечення;

- екологобезпечні та ресурсозберігаючі технології, альтернативні види енергії, поводження з відходами;
- моніторинг навколишнього середовища, екологічна та техногенна безпека;
- екологічне виховання та освіта, громадський екологічний рух.

Практичним питанням тематики були присвячені засідання «круглих столів»:

- проблеми створення та екобезпечного функціонування підприємств замкненого ядерно-паливного циклу (із презентацією основних методологічних розробок у галузі державної політики з цього напрямку);
- тотальна економія ресурсів – надійний крок у напрямку сталого розвитку (із презентацією проекту встановлення рекорду Гіннеса «автопробіг Москва-Дніпропетровськ без краплини масла»);
- еколого-орієнтовані технології видобутку корисних копалин на кар'єрах з внутрішнім відвалоутворенням та розробка техногенних родовищ (із презентацією проекту нормативних документів стосовно розробки та використання таких технологій);
- участь громадськості у вирішенні актуальних проблем сталого розвитку.

Учасники конференції здійснили теплохідну екскурсію по Дніпру, де ознайомились з екологічними проблемами головної водної артерії України, зустрілись з юними екологами на Запорізькій дитячій залізниці.

Насичена програма конференції завершилась прийняттям розгорнутих рекомендацій на адресу Верховної Ради, органів державної і місцевої влади, громадських організацій стосовно вирішення нагальних проблем сталого розвитку, раціонального природокористування, охорони навколишнього середовища, екологічної освіти і виховання, участі громадськості у цих процесах.

За такою схемою проходили і наступні подібні конференції. Вони наочно демонстрували зацікавленість науковців, виробників, громадськості, небайдужих до стану природи рідного краю, максимально сприяти винаходу і втіленню рішень для забезпечення комфортної життєдіяльності нинішнього і майбутніх поколінь у гармонії з природою.

Незмінна періодичність проведення конференцій раз на два роки, їх тематична направленість сприяли створенню основного контингенту учасників, зацікавлених у розв'язанні обговорюваних тем. Найбільш активну участь проявляли фахівці провідних наукових установ і вищих навчальних закладів Дніпропетровської, Полтавської, Донецької, Львівської, Івано-Франківської, Одеської областей, м. Києва, Національної академії наук України.

Ключовими темами для обговорення завжди були:

- збереження навколишнього середовища і сталий розвиток;
- природно-ресурсний потенціал території, його раціональне використання та охорона; біорізноманіття, засоби його забезпечення;
- моніторинг навколишнього середовища, екологічна та техногенна безпека;
- екологічний світогляд XXI сторіччя.

На останній, VII конференції, додалася нова тема «Проблеми екосистеми басейну р. Дніпро», яка викликала жвавий інтерес своєю значущістю для майбутнього країни [7]. Інститут з 2010 р. розпочав дослідження екостану басейну Дніпра і вироблення шляхів його поліпшення. Результати цих досліджень були опубліковані у випусках № 13-17 збірника наукових праць інституту «Екологія і природокористування» за 2010-2013 рр. Лейтмотив цих публікацій – перша стаття на цю тему директора інституту чл.-кор. НАН України Шапара А.Г. «Тільки стогне, але вже не реве».

На VII конференції (жовтень 2013 р.) працювала окрема секція, на якій з доповідями виступили спеціалісти інституту, а також Інституту економіки природокористування та сталого розвитку НАН України, інституту «Дніпродіпроводгосп», Дніпропетровського національного університету, Північно-Східного НДІ Далекосхідного відділення РАН, Українського НД гідрометеорологічного інституту, Дніпропетровського аграрного університету, Дніпропетровської обласної екологічної асоціації «Зелений Світ», Нікопольського відділення Міжнародного фонду Дніпра, інші. Повний текст деяких статей викладений у збірниках «Екологія і природокористування», випуски № 16, 17 [8, 9].

У своїх рекомендаціях на адресу державних і місцевих органів влади, Національної академії наук, науковим установам, закладам освіти, громадським організаціям учасники конференції, зокрема, звертали увагу на необхідність всіма засобами сприяти поверненню р. Дніпро до природного стану. На жаль, ніхто із названих організацій навіть не відповів на звернення учасників конференції.

Масштабне використання можливостей наукового обговорення і вирішення складних інноваційних задач на конференції, де вже сформований постійний контингент знаних фахівців будь-якої справи, інститут практикує не вперше. Так, на початку нового століття за власної ініціативи були розпочаті наукові пошуки екологічних технологій відновлення порушених гірничими роботами земель. Зокрема, тільки у Кривбасі їх налічувалось понад 46 тисяч гектарів. Як правило, то були відпрацьовані кар'єри величезних розмірів, відвали, просідання ґрунтів тощо, які негативно впливали на довкілля і не могли використовуватися у господарських цілях.

Традиційна гірничотехнічна рекультивація таких земель, тобто доведення їх до рівня сільськогосподарського призначення, є великовитратною і не дає очікуваних результатів. До того ж, нинішні приватні підприємства не зацікавлені витратити кошти на роботи, що не приносять прибутку.

Інститут на підставі тривалих досліджень і експериментів разом з деякими ініціативними керівниками гірничодобувних підприємств створили інноваційні технології біологічної рекультивації порушених земель.

Ця тема була включена в програми перших конференцій інституту і визвала зацікавлене обговорення. Про що свідчить перелік назв статей, включених у матеріали конференцій. На III конференції (жовтень 2005 р.) були заявлені статті «Активізація самовосстановлення біогеоценозів деградованих земель Ингулецкого ГОКа», «Фізико-хімічні ефекти фітомеліорації гірських порід», «Проблеми и перспективы использования биоосадков сточных вод», «К вопросу об экстенсивной рекультикации», «Комплексная оценка состояния почв и последствий влияния на них горнодобывающих предприятий», «Влияние дисперсности почв на перенос солей», «Соціально-

економічні аспекти екологічної та техногенної безпеки при відновленні деградованих земель відробленими кар'єрами» [10], «Обеспеченность элементами минерального питания растений вскрышных пород отвала №3 Ингулецкого ГОКа», «Флористична структура рослинного покриву Грушівського відвалу Марганецького ГЗК», «Організаційні засади забезпечення якості рекультивації земель на марганцевих кар'єрах», «Влияние гидрофизических свойств поверхностных горизонтов техногенных почв на формирование водного режима», «Распределение химических элементов в почвах, измененных техногенными процессами (на примере южной части Криворожского района)», «Адаптація *Elytrigia Repens* до умов антропогенно забрудненого середовища», «Екологічна безпека життєдіяльності на деградованих землях відроблених кар'єрів» [11].

На конференції 2007р. дискусія з цієї проблеми була продовжена і набула більш конкретного характеру, про що свідчать наголошені доповіді: «Основные подходы к определению базовых и интегральных показателей устойчивости ландшафта к техногенному воздействию», «Оценка устойчивости ландшафтов к различным видам техногенного воздействия», «Відновлення рекреаційно-туристичного потенціалу на території техногенного ландшафтного заказника «Візирка», «Гранулометричні особливості лежалих хвостів Кривбасу, як ґрунтоутворних субстратів», «Структура растительного покрова карьерно-отвальных образований Кривбасса», «Сольовий стан ґрунтів відвалу «Візирка», «Прогнозування профільного засолення ґрунтів за даними сумарного вмісту солей у поверхневому шарі», «Методи боротьби з ерозією ґрунтів», «Використання земноводних і плазунів в біологічній рекультивації трансформованих екосистем», «Роль консортивних досліджень в розробці оптимальних підходів до біологічного етапу рекультивації посттехногенних ландшафтів», «Ценотична характеристика штучних лісових насаджень південного Кривбасу», «Культурні, посттехногенні ландшафти та біорізноманіття», інші [12].

Головне випробування ці технології проходили на залізрудних кар'єрах Ингулецкого гірничозбагачувального комбінату (Кривбас). Вони передбачали, перш за все,

створення техногенних форм рельєфу з параметрами, які забезпечують сприятливі умови для активізації процесу самовідновлення навколишнього середовища. Були визначені численні відходи господарства для активізації відновлення ґрунтів, навіть такі, які вміщують токсичні речовини в кількостях, розповсюдження яких по поверхні порід не призведе до перевищення фонових рівнів. Розроблені методи внесення органічної речовини відходів виробництва на скельні поверхні кар'єрів. Разом з фахівцями Дніпропетровської медичної академії виявлені найбільш придатними для таких цілей осади стічних вод, що накопичені державним підприємством «Кривбасводоканал» в обсязі понад 150 тис. м³.

Разом з колективами гірничозбагачувальних комбінатів інститутом створені і введені у дію на порушених гірничими роботами землях заказники місцевого значення «Візирка» і «Вершина», республіканського значення «Богданівський» загальною площею більш 200 га.

У подальшому на замовлення Інгулецького, Орджонікідзевського, Марганецького гірничозбагачувальних комбінатів інститут виконав проекти нових заказників «Інгулецький», «Кільцевий», «Грушівський».

Був підготовлений проект Програми використання порушених земель гірничодобувних підприємств у якості елементів екологічної мережі Криворізького залізничного та Нікопольського марганцеворудного басейнів на 2007-2014 рр.), який був затверджений сесією Дніпропетровської обласної ради в грудні 2007 р. Нею передбачається створення 20 заказників на порушених землях гірничодобувних підприємств площею понад 3 тис. га, активізація відновлення екосистем, формування сполучених елементів екомережі, зокрема, Інгулецького екокоридору протяжністю понад 100 км від м. Інгулець до м. Жовті Води Дніпропетровської області. Науковий супровід Програми доручено здійснювати інституту.

У 2007 р. підготовлена і видана монографія «Науково-методичні рекомендації щодо поліпшення екологічного стану земель, порушених гірничими роботами» [13]. В ній наводяться загальні основи визначення рельєфу, екотопів, ландшафтів порушених територій. На основі досвіду створення техногенних заказників розроблені типові проект-

ні рішення документообігу та менеджменту, зонування території, створення системи екологічного моніторингу, ландшафтного дизайну та дизайну малих форм.

Окремий розділ присвячений обґрунтуванню методів відновлення геосистем (активізації відновлення ґрунтів, направленою формування екосистем). Перспективним напрямком відновлення є формування з техногенних ландшафтних заказників екологічних коридорів, що сприятиме відновленню ландшафтного та біологічного різноманіття в системі екологічної мережі.

На підставі зустріч і обговорень теми рекультивациі на зазначених конференціях, спільного виконання окремих досліджень, обміну досвідом сформувався колектив авторів, у складі представників інституту, Криворізького і Донецького ботанічних садів НАН України, Дніпропетровського національного університету, Івано-Франківського національного технічного університету нафти і газу, ВАТ «Інститут гірничо-хімічної промисловості», ВАТ «Інгулецький ГЗК», висунувши роботу «Розробка та впровадження технологій відродження порушених гірничими роботами земель в якості елементів екологічної мережі» на здобуття Державної премії України в галузі науки і техніки 2008 р. Відповідним Указом Президента України 01 грудня 2008 р. цей колектив був відзначений найвищою Премією країни у галузі науки і техніки.

Впродовж цієї теми робота «Закономірності генезису вторинних екосистем посттехногенних ландшафтів Криворізького залізничного басейну» інженера інституту Сметани С.М. у 2009 р. відзначена Премією Президента України для молодих вчених.

Певним доказом значення і авторитетності конференцій інституту є приєднання до їх організації і проведення відомих вищих навчальних закладів. Періодично у них брали участь Національний гірничий університет, Криворізький технічний університет, Дніпродзержинський технічний університет, Дніпропетровська медична академія, інші. В останні роки на постійній науковій і організаційній основі в конференціях беруть участь Полтавський національний технічний університет ім. Ю.Кондратюка і Національна металургійна академія України. Це суттєво розширює форми і можливості таких заходів, надає їм більш інноваційне звучання.

До того ж, сприяє залученню до наукової діяльності студентів, молоді, їх вихователів тощо. Участь у роботі конференцій та ознайомлення їх учасників з музеєм інституту і фотокартинною галереєю «Мистецтво і екологія» також сприяють екологізації менталітету суспільства.

У такому ж плані, але з урахуванням інтересів і здібностей молоді, проводить інститут міжнародні молодіжні наукові конференції «Довкілля-XXI», починаючи з 2002 р., у парні роки. На конференції завжди надходило близько 100 доповідей з проблем переходу до сталого розвитку, екомоніторингу, еко- і технобезпеки, екологічної освіти і виховання. Серед учасників були молоді

науковці з деяких зарубіжних країн: Великобританії, Грузії, Індії, Ірану, Казахстану, Нідерландів, Польщі, Росії, Філіппін, Швеції, ін. Рекомендації рішень конференцій направлялись заінтересованим структурам.

Підсумовуючи вищенаведене, можна констатувати, що наукові конференції (у класичному визначенні як форма організації наукової діяльності, де дослідники представляють і обговорюють свої роботи), суттєво розширюють свої можливості. При вдало підібраній тематиці і організації дискусій конференції можуть активно сприяти вирішенню актуальних питань подальшого розвитку вітчизняної науки, практичному використанню результатів наукових досліджень.

Перелік посилань

1. Методические подходы к выбору стратегии устойчивого развития территории / под ред. А.Г. Шапаря. – Днепропетровск: ИППЭ НАН Украины. – 1996. – Т.1 – 162 с.; Т.2 – 170 с.
2. Методичні підходи до вибору та обґрунтування критеріїв і показників сталого розвитку різних ландшафтних регіонів України / під ред. А.Г. Шапара: 2-е вид., перероб. і доп. – Дніпропетровськ: Поліграфіст, 2002. – 99 с.
3. Ресурсозберігаючі технології видобутку корисних копалин на кар'єрах України / під ред. А.Г. Шапара. – К. Наукова думка. – 1998. – 91 с.
4. Матеріали першої регіональної науково-практичної конференції «Безпека життєдіяльності населення, проблеми та шляхи їх розв'язання» // Екологія і природокористування. - 1998. – 177 с.
5. Матеріали I міжнародної науково-практичної конференції «Проблеми природокористування, сталого розвитку та техногенної безпеки регіонів» / під ред. А.Г.Шапара. – Дніпропетровськ : ІППЕ НАН України. – 2001. – 320 с.
6. Матеріали II міжнародної науково-практичної конференції «Проблеми природокористування, сталого розвитку та техногенної безпеки регіонів» / під ред. А.Г.Шапара. – Дніпропетровськ : ІППЕ НАН України. – 2003. – 338 с.
7. Матеріали VII міжнародної науково-практичної конференції «Проблеми природокористування, сталого розвитку та техногенної безпеки регіонів» / під ред. А.Г.Шапара. – Дніпропетровськ : ІППЕ НАН України. – 2013. – 277 с.
8. Екологія і природокористування: Збірник наукових праць Інституту проблем природокористування та екології НАН України. Випуск 16. – Дніпропетровськ, 2013. – 315 с.
9. Екологія і природокористування: Збірник наукових праць Інституту проблем природокористування та екології НАН України. Випуск 17. – Дніпропетровськ, 2013. – 255 с.
10. Матеріали III міжнародної науково-практичної конференції «Проблеми природокористування, сталого розвитку та техногенної безпеки регіонів» / під ред. А.Г.Шапара. – Дніпропетровськ : ІППЕ НАН України. – 2005. – ч.1. – 279 с.
11. Матеріали III міжнародної науково-практичної конференції «Проблеми природокористування, сталого розвитку та техногенної безпеки регіонів» / під ред. А.Г.Шапара. – Дніпропетровськ : ІППЕ НАН України. – 2005. – ч.2. – 299 с.
12. Матеріали IV міжнародної науково-практичної конференції «Проблеми природокористування, сталого розвитку та техногенної безпеки регіонів» / під ред. А.Г.Шапара. – Дніпропетровськ : ІППЕ НАН України. – 2007.

13. Шапар А.Г. Науково-методичні рекомендації щодо поліпшення екологічного стану земель, порушених гірничими роботами (створення техногенних ландшафтних заказників, екологічних коридорів, відновлення екосистем) / Шапар А.Г.– Дніпропетровськ: Моноліт, 2007. – 270 с.

*Стаття надійшла до редколегії 16.10.2014 р. українською мовою
Стаття рекомендована членом редколегії канд. техн. наук Ємцем М.А.*

А.А. РОМАНОВСКИЙ

*Институт проблем природопользования и экологии НАН Украины,
г. Днепропетровск, Украина*

НАУЧНЫЕ КОНФЕРЕНЦИИ КАК ОДИН ИЗ ЭФФЕКТИВНЫХ СПОСОБОВ ПРАКТИЧЕСКОГО ИСПОЛЬЗОВАНИЯ РЕЗУЛЬТАТОВ ИССЛЕДОВАНИЙ

В статье показано место и значение научных конференций в условиях создания и функционирования первого в Украине академического учреждения по проблемам устойчивого развития, экомониторинга, рационального природопользования, сохранения и восстановления окружающей природной среды. Приводятся примеры успешного решения некоторых инновационных задач коллективами ученых, которые принимали активное участие в обсуждении и выполнении тем, возникавших в ходе регулярно проводимых конференций института.

Ключевые слова: научная конференция, устойчивое развитие, экомониторинг, природная среда, рекультивация.

A.A.ROMANOVSKY

Institute for Nature Management Problems & Ecology of National Academy of Sciences of Ukraine

SCIENTIFIC CONFERENCES AS AN EFFECTIVE MEANS OF PRACTICAL USE OF RESEARCH RESULTS

The place and significance of scientific conferences in the conditions of the first academic institution in Ukraine on issues for sustainable development, environmental monitoring, environmental management, conservation and restoration of the environment is described in this article.

Examples of successful solutions of some innovative problems of scientists teams took an active part in regular conferences at the Institute are given.

Keywords: scientific conference, sustainable development, environmental monitoring, environment, remediation.